

KVALITETSDEKLARATION

Skyddad natur

Ämnesområde

Miljö

Statistikområde

Markanvändning

Produktkod

MI0603

Referenstid

2018-12-31

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	5
1.2.4 Redovisningsgrupper	5
1.2.5 Referenstider	5
2 Tillförlitlighet	6
2.1 Tillförlitlighet totalt	6
2.2 Osäkerhetskällor	6
2.2.1 Urval	7
2.2.2 Ramtäckning	7
2.2.3 Mätning	7
2.2.4 Bortfall	10
2.2.5 Bearbetning	10
2.2.6 Modellantaganden	12
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	12
3 Aktualitet och punktlighet	12
3.1 Framställningstid	12
3.2 Frekvens	13
3.3 Punktlighet	13
4 Tillgänglighet och tydlighet	13
4.1 Tillgång till statistiken	13
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	13
4.3 Presentation	13
4.4 Dokumentation	13
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	14
5.1 Jämförbarhet över tid	14
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	15
5.3 Sam användbarhet i övrigt	16
5.4 Numerisk överensstämmelse	16
Allmänna uppgifter	17
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	17
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	17
C Bevarande och gallring	17
D Uppgiftsskyldighet	17
E EU-reglering och internationell rapportering	17
F Historik	17
G Kontaktuppgifter	17

Statistikens kvalitet

1 Relevans

Statistiken redovisar fakta om skyddade områden, bland annat avseende deras antal och areal. Statistiken är en totalundersökning av de instrument för skydd som ingår.

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Syftet med statistiken är att ge en både översiktlig och heltäckande bild av formellt skyddade områden i Sverige. Ett formellt skyddat område är ett geografiskt definierat område som är långsiktigt utpekat, reglerat och förvaltats för att uppnå specifika syften och bevarandemål.

Statistiken tas fram i samarbete mellan Naturvårdsverket och SCB.

Varje år görs en specialbearbetning inom ett särskilt tema, som en fördjupning av ett aktuellt ämne inom området Skyddad natur. Årets tema är det nya indata Nationella marktäckedata (NMD) och dess påverkan på statistiken. Tidigare teman har varit friluftsliv, grön infrastruktur, skyddad skogsmark och våtmarker. Statistiken inom det årliga temat presenteras inte i Sveriges statistiska databaser. Det är inte årligt återkommande statistik och därför inte officiell statistik.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Statistiken efterfrågas både på en övergripande nationell nivå och på en detaljerad lokal nivå. Huvudanvändare är Naturvårdsverket, som använder statistiken för att följa utvecklingen av de skyddade områdena. Övriga användare är bland annat miljödepartementet, Skogsstyrelsen, länsstyrelser, kommuner och intresseorganisationer, vilka använder statistiken för uppföljning av skyddade områdens antal och utbredning i hela landet, på regional och lokal nivå.

Bearbetningar av statistik och grundregister efterfrågas internationellt, bland annat av EEA, som underlag till internationella databaser med markanvändnings- och naturresursstatistik. SCB ansvarar dock inte för den internationella rapporteringen.

1.2 Statistikens innehåll

I Sverige används skyddade områden som samlingsnamn för skyddsformer inom miljöbalken och jordabalken. Skyddade områden med stöd av miljöbalken inrättas i enlighet med förordningen om områdesskydd och nationalparksförordningen. De skyddsformer som redovisas i statistiken och som har stöd i miljöbalken är bland annat nationalparker, naturreservat, biotopskydd, vattenskyddsområden och djur- och växtskyddsområden.

Statistiken innehåller även uppgifter om skyddade älvar, nationalstadsparken, natura 2000, fridlysta arter, skog som skyddad enligt jordabalken, samt skog som omfattas av markersättningar eller inomstatliga överenskommelser.

Uppgifterna avser framförallt antal och arealer för skyddade områden. Andra variabler ingår också, för att ge en så heltäckande bild som möjligt av ämnet

skyddad natur. Det omfattar statistik över förvaltare, kostnader, beslutsfattande myndigheter, befolkningens avstånd till skyddad natur och brott kopplade till skyddad natur.

1.2.1 Objekt och population

Målpopulation för undersökningen är skyddade områden i Sverige, vilka har beslutats och vunnit laga kraft senast den 31 december 2018. De instrument för skydd som redovisas är nationalparker, naturreservat, kulturresevat, naturvårdsområden, djur- och växtskyddsområden, naturminnen, Natura 2000-områden, vattenskyddsområden, biotopskyddsområden, skyddade älvar, nationalstadsparker, naturvårdsavtal, inomstatliga överenskommelser, markersättningar, samt fridlysta växt- och djurarter.

Statistiken avser att belysa följande parametrar:

- Antal formellt skyddade områden/fridlysta arter/skyddade älvar
- Formellt skyddad totalareal, landareal, vattenareal, areal inlandsvatten (även kallat sötvatten), areal hav
- Andel formellt skyddad areal av totalareal/landareal/vattenareal/inland/hav
- Naturtyper i formellt skyddade områden
- Formellt skyddad skog
- Antal boende inom formellt skyddat område (endast nationalstadsparken)
- Andel befolkning inom zoner runt formellt skyddad natur
- Medelavstånd till formellt skyddade områden
- Kostnader för skyddad natur
- Antal brottsmisstankar avseende brottskod 8015
- Tema i 2018 års statistiska meddelande: Nationella marktäckedata (NMD)

Målpopulationen anses sammanfalla väl med intressepopulationen, eftersom undersökningen omfattar alla skyddsformer som styrs av miljöbalken, samt ytterligare instrument, såsom Natura 2000 och naturvårdsavtal. Statistiken innehåller även andra uppgifter om skyddad natur än endast arealer och antal, i och med att statistiken tar upp kostnader, brottsmisstankar, avstånd till befolkning, relationer till tätorter, samt ett årligt tema.

Det här är en registerbaserad totalundersökning utan några skattade värden. Arealen beräknas inom de polygoner (ytor) som är inlagda i grundregistren. Den verkliga arealen för målpopulationen fångas därför väl.

1.2.2 Variabler

- Antal
- Skyddad totalareal, landareal, vattenareal, havsareal och areal inlandsvatten
- Naturtyp
- Formellt skyddad skog
- Typ av miljö (kulturresevat)
- Skyddad växt/djurart
- Typ av beslut
- Beslutsdatum

- Andel av befolkning inom zon
- Medelavstånd till skyddade områden
- Förvaltare
- Kostnader
- Brottsmisstankar avseende brottskod 8015
- Markägare

Statistiken innehåller de variabler som är av intresse för användarna. Användarnas behov stäms av regelbundet, i och med att huvudanvändaren (Naturvårdsverket) är en samarbetspartner i produktionen av statistiken. SCB deltar även i flera användarråd där statistiken och användarnas behov diskuteras.

Målvariabler och observationsvariabler stämmer väl överens, eftersom de register som ligger till grund för statistiken är väl dokumenterade och strukturerade, vilket möjliggör flexibla uttag av data.

1.2.3 Statistiska mått

Centrala målstorheter i undersökningen är antal skyddade områden, deras areal i hektar och andel i relation till total areal för riket/länet/kommunen. I enstaka tabeller redovisas värden i meter och kvadratkilometer. Kostnader som redovisas i tabellform anges i måttet tusentals kronor.

1.2.4 Redovisningsgrupper

- Typ av skyddat område
- Län
- Kommun
- Regioner för skogsmark (SUS)
- Regioner för havsområden
- Land/nation
- Ekonomisk zon EEZ
- Naturtyp
- Typ av kostnad
- Zonavgränsning, kilometer från skyddat område
- Typ av brottsmisstanke
- Statistisk tätort
- Nationalpark
- Naturreservat
- Storleksklasser utifrån areal

1.2.5 Referenstider

Årsvis redovisning, vilket betyder att statistiken omfattar skyddad natur som har beslutats och vunnit laga kraft senast vid datumet 31 december 2018.

Statistiken redovisar genomgående skyddad natur som vid datumet 2018-12-31 hade status laga kraft/gällande. Ett beslut om biotopskyddsområde eller naturreservat gäller omedelbart även om det överklagas. Beslutet vinner dock laga kraft först tre veckor efter att det delgivits berörda sakägare, förutsatt att beslutet inte överklagas. Detta medför att det vid statistikens referensdatum

kan finnas områden som är beslutade men som inte vunnit laga kraft, eftersom delgivning pågår eller enskilda beslut är överklagade.

I avsnittet om skyddad skog redovisas även naturreservat och biotop-skyddsområden som endast var beslutade vid referensdatum, men ej hade vunnit laga kraft. Det görs för att få en samstämmighet med den nya statistikprodukten Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Tillförlitligheten totalt bedöms vara god. Naturvårdsregistret, som ligger till grund för statistiken, uppdateras och revideras kontinuerligt.

2.2 Osäkerhetskällor

Uppgifterna i naturvårdsregistret uppdateras och förbättras kontinuerligt. Ibland revideras arealer på grund av förändringar i den geometriska utbredningen, exempelvis genom att en utvidgning eller ny inmätning har gjorts av objektet. Under 2010-talet har ett omfattande kvalitetsförbättringsprojekt pågått avseende polygoner (geodata med gränser) för skyddade områden. Genomförda kvalitetsförbättringar har i flera fall inneburit en förändring av objektytan.

Även andra uppgifter än areal kan skilja sig. Områden kan till exempel ha varit felaktigt klassade tidigare. Vidare ska det observeras att ett och samma område som sträcker sig över kommungräns ofta redovisas som ett område i vardera kommunen, med olika objektidentitet.

Områden som inte är gällande idag ingår inte i statistiken. I de specifika fall då naturreservat har upphävts (kräver synnerliga skäl enligt miljöbalken) har de normalt ersatts av ett annat skyddat område, till exempel genom att området ingår i ett nytt naturreservat eller i en nationalpark. I statistiken saknas därmed skyddade arealer som har varit skyddade, men inte är det idag.

Tidsserier

Flera diagram i SM visar vilka marktyper som har skyddats sedan 1998, utifrån ursprungligt gällandedatum. Utökningar av områden som bildades innan 1998 ingår inte. För områden bildade 1998 eller senare visas utökningar på ursprungligt gällandedatum för området, även om utvidgning har gjorts senare.

För flera naturreservat har man tagit beslut om att ändra den geografiska utbredningen av det skyddade området. Den vanligaste anledningen är att området utökas. I statistiken redovisas den nuvarande utbredningen från och med det år området blev gällande, även om det ursprungliga beslutet inte omfattade hela ytan. Exempelvis hamnar den stora ökningen av Natura 2000-området Bästeträsk på ursprungligt gällandedatum 1998, trots att utvidgningen gjordes under 2015.

I tidsseriediagram som visar skyddad areal per år, är den redovisade arealen något generaliserad. Det innebär att en mindre areal saknas i redovisningen.

Internationella jämförelser

Det är svårt att göra jämförelser mellan olika länders statistik om skyddade områden. Det beror bland annat på att lagstiftningen delvis skiljer sig mellan länderna, att den institutionella strukturen är olika och att det finns en variation i uttolkning av begrepp och anvisningar. Andelen skydd i procent ger därför inte en fullständig bild av skyddets faktiska kvalitet och omfattning.

I Sverige omfattar Natura 2000-nätverket i stor utsträckning strikt skyddade områden. Det beror på att en betydande del av dessa områden omfattar känsliga naturskogar och odikade våtmarker som behöver ett strikt skydd med till exempel förbud mot skogsbruk för att bevaras. I andra länder där områdesarealerna domineras av kulturlandskap har ett mindre strikt skydd bedömts vara tillräckligt för att bevara områdenas värden.

WDPA - World Database on Protected Areas - innehåller data om världens skyddade områden. Sedan 1981 ansvarar FN:s miljöprogram, United Nations Environment Programme - World Conservation Monitoring Centre (UNEP-WCMC) med hjälp av Internationella Naturvårdsunionen (IUCN) för databasen. Där finns statistik över alla områden skyddade enligt lag i respektive land.

Kartverket www.protectedplanet.net ger mer specifik information om skyddade områden i världen. Vetenskapliga analyser av skyddet av världens skogar är gjorda, bland andra "Global analysis of the protection status of the world's forests".

2.2.1 Urval

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken. Statistiken bygger på en totalundersökning av de instrument för skydd som ingår i populationen. Underlag är register. Urval görs därför inte.

2.2.2 Ramtäckning

Ramtäckningen är god. Uppgifter om samtliga objekt per instrument för skydd finns i indata till statistiken.

2.2.3 Mätning

Följande koordinatsatta register har använts vid produktion av statistiken:

- Naturvårdsregistret (NVR) i databasen VIC-Natur, uttag i januari 2019
- Sveriges Natura 2000-områden, uttag i januari 2019
- Markgarkartan 2017, Naturvårdsverket
- Ängs- och betesmarksinventeringen från Jordbruksverket (TUVA), 2019-02-22
- Nationella marktäckedata (NMD), uttag i mars 2019
- Gränser för kommuner och län, baserade på Lantmäteriets fastighetskarta, uttag i januari 2019
- Vattenkarta, baserad på Lantmäteriets hydrografidata, 2019
- Registret över totalbefolkningen (RTB) 2018-12-31, samkört med adresser i Lantmäteriets fastighetsregister
- SCB:s statistiska tätorter 2015
- Havsplaneområden, HaV, 2019-03-14

För information om insamling av registeruppgifter, se dokumentation av respektive register, hos respektive registeransvarig myndighet.

Sekundärstatistik hämtas från andra källor, via kontakter direkt med ansvariga myndigheter. Det gäller uppgifter om fridlysta växter och djur, skyddade älvar, kulturresevat, kostnader, brottsmisstankar, och delar av statistiken om skogsmark. Data för internationell jämförelse hämtas från databasen WDPA.

Naturvårdsregistret (NVR)

Uppgifter om skyddad natur i Sverige är till stora delar hämtade från Naturvårdsverkets centrala register över skyddade områden, Naturvårdsregistret (NVR), i databasen VIC-Natur. Det avser följande instrument för skydd: nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, naturminnen, vattenskyddsområden, djur- och växtskyddsområden, biotopskyddsområden i jordbruksmark samt Natura 2000-områden.

Det registeruttag som ligger till grund för statistiken med referensdatum 2018-12-31 gjordes i februari 2019. Det omfattar områden som har beslutats och vunnit laga kraft senast den 31 december 2018.

Enligt 33 § områdesskyddsförordningen ska länsstyrelsen föra ett register över beslut i naturvårdsärenden och andra förhållanden på naturvårdens område. Naturvårdsverket ska föra ett sammanfattande nationellt register. Med stöd av denna paragraf har Naturvårdsverket meddelat föreskrifter (NFS 2009:5) om registrering av beslut enligt 7 kap. miljöbalken.

Inom ramen för IT-systemet VIC-Natur har Naturvårdsverket, länsstyrelserna och Lantmäteriet ett gemensamt register med både administrativa data och områdesgränser i form av geodata. I kartdatabasen finns både geodata som genereras via naturvårdsarbetet och digitala kartor från Lantmäteriet. Tillsammans underhåller myndigheterna systemet. NVR ersätter det tidigare registret och den s.k. NAVO-databasen, där digitala gränser förts av Lantmäteriet (Metria).

Nationella marktäckedata (NMD)

Nationella marktäckedata (NMD) är en ny kartering av Sverige, med syfte att tillhandahålla grundläggande information om hela landskapet och hur det förändras. Data har tagits fram under ledning av Naturvårdsverket, i samarbete med Havs- och vattenmyndigheten, SCB, Skogsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, samt SLU.

Data består av en baskartering i 25 tematiska klasser, fördelade på tre hierarkiska nivåer. Karteringen är i rasterformat med 10 meters upplösning och en minsta karteringsenhet på ned till 0,01 hektar. Det finns även en generaliserad version. Utöver baskarteringen finns tilläggsskikt med kompletterande information om objekthöjd, objektäckning, skoglig produktivitet, markanvändning och låg fjällskog.

Karteringen genomfördes under 2017-2019. Delar av kompletterande kartunderlag har referensår 2015. Till Skyddad natur med referensdatum 2018-12-31 har den första versionen av NMD använts, vilken publicerades i mars 2019. Enligt plan ska NMD uppdateras regelbundet.

Mer information finns här: <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Kartor/Nationella-Marktackedata-NMD/>

Land- och vattenarealer för kommuner och län

Geodata och statistik produceras och publiceras av SCB, med Lantmäteriets fastighetskarta och geodata för hydrografi som grund. Mer information finns här: www.scb.se/mi0802

Registret över totalbefolkning (RTB), kopplat till adresser

RTB innehåller uppgifter som är av grundläggande betydelse för information om Sveriges befolkning. Systemet omfattar register som är grunden för den officiella befolkningsstatistiken och som tillhandahåller basuppgifter för stora delar av SCB:s verksamhet. Mer information finns här:

<https://www.scb.se/contentassets/8f66bcf5abc34d0b98afa4fcbfc0e060/rtb-bar-2016.pdf>

Uppgifterna i RTB har av SCB kopplats till belägenhetsadresser i Lantmäteriets fastighetsregister.

Skyddad skog

Indata för avsnittet om skyddad skog är:

- Nationalparker, naturreservat och skogligt biotopskyddsområde, med status gällande och ursprungligt gällandedatum t.o.m. 2018-12-31. Från VIC Natur 2019-02-08.
- Natura 2000 SCI-områden med utpekade skogshabitat, från VIC Natur 2019-03-08.
- Naturreservat, beslutat och överklagat, ursprungligt beslutsdatum t.o.m. 2018-12-31. Från VIC Natur 2019-02-06.
- Skogligt biotopskyddsområde, beslutsdatum t.o.m. 2018-12-31, lagakraftvunnet datum fr.o.m. 2019-01-01 samt områden som saknar lagakraftvunnet datum. Från Skogsstyrelsen 2019-02-14.
- Naturvårdsverkets naturvårdsavtal, avtalsdatum start t.o.m. 2018-12-31. Från VIC Natur 2019-01-02.
- Skogsstyrelsens naturvårdsavtal, avtalsdatum t.o.m. 2018-12-31. Från Skogsstyrelsen 2019-02-21.
- NO/NS bestånd inom Sveaskogs ekoparker och Bergviks vitryggsavtal, från Skogsstyrelsen 2019-02-26 resp. 2019-02-13
- Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar, SNUS, ägda av Fortifikationsverket, uttag i VIC-Natur 21 december 2018.
- Områden på Fastighetsverkets mark efter samråd 1 april 2010.
- Markersättningar från FIDOS: NV-fastigheter med statusen "Ägd" från 2019-01-02, intrång från 2019-01-11 och bidrag från 2019-01-11 (avtals- resp. beslutsdatum t.o.m. 2018-12-31).
- Föreskrifter mot skogsbruk, VIC Natur 2019-01-08.
- Natura Naturtypskartering NNK 2019-01-03.
- Länsgränser från Statistiska Centralbyrån 2019.
- Fjällnära gräns från Skogsstyrelsen 2019-02-28.
- Nationella Marktäckedata bas ogeneraliserad från VIC Natur 2019-04-04.

- Nationella Marktäckedata produktivitetsskikt ogeneraliserad från VIC Natur 2019-04-04.

2.2.4 Bortfall

Statistiken bygger på uppgifter från totalregister. Svartsbortfall saknas därför i denna undersökning. Saknade värden förekommer i enstaka fall, på grund av försenad handläggning av skyddade områden, samt att föreskrifter för vad som är skyddat ses över periodvis.

2.2.5 Bearbetning

Den största delen av bearbetningarna görs av SCB. Statistik som innehåller uppgifter om naturtyper samt de längre tidsserierna över skyddade områden har producerats av Metria, på uppdrag av Naturvårdsverket.

Arealer per kommun

Skyddad natur per kommun beräknas för nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområden (skogliga och övriga), samt för en sammanslagning av dessa skyddstyper. Vattenskyddsområden per kommun redovisas i en egen tabell, samt på karta.

Arealuppgifterna har beräknats av SCB i GIS-miljö. De skyddade arealerna på läns- och kommunnivå har fördelats med hjälp av digitala gränser med en noggrannhet som motsvarar skala 1:10 000.

Antal per kommun och län

När ett skyddat område sträcker sig över kommungräns redovisas det som ett område i varje kommun. Detsamma görs för redovisning av nationalparker och vattenskyddsområden som sträcker sig över länsgräns. Övriga områden delas inte mot länsgräns, utan antalet förs till det län där den största delen av området finns.

Om någon del av området är mindre än 10 hektar per kommun och utgör mindre än 50 procent av hela områdets area, är det inte medtaget i antalsuppgiften för den aktuella kommunen. Undantag görs för de områden vars totala areal är mindre än 10 hektar. Då redovisas de olika delarna per kommun, om inte del-ytan understiger 0,005 hektar.

Land- och vattenarealer

De skyddade områdenas totalarealer innehåller både land- och vattenytor. Vattenarealerna består av såväl insjöar och vattendrag som havsområden. Sötvatten/inlandsvatten särredovisas i tabellerna över skyddad natur per kommun. De skyddade områdenas fördelning i land- och vattenarealer beräknas med hjälp av en digital vattenkarta med en noggrannhet som motsvarar kartskalen 1:10 000.

Vattenkartan innehåller inte ytbildat vatten för vattendrag smalare än 6 meter. För smala vattendrag som är skyddade kan det därför bli en underskattning av vattenytan, samtidigt som det blir en överskattning av vattenarealen. Det gäller framförallt Natura 2000 i de norra delarna av Sverige, där skyddet i flera fall följer älvsystemen, så som de såg ut när skyddsområdena beslutades.

De Natura 2000-objekt som enligt beslut endast består av vatten delas inte mot fastighetskartans vattenskikt för beräkning av land- och vattenarealer, från och med 2016 års statistik. Istället klassas hela deras yta som vattenareal. Tidigare har endast den yta som sammanfaller med fastighetskartans vattenskikt räknats som vatten, övrig yta har räknats som land. Det här gäller följande SCI-objekt:

Namn	SITECODE
Byskeälven	SE0820432
Byskeälven	SE0810437
Görjeån	SE0820728
Laisälven	SE0820737
Piteälven	SE0820434
Råneälven	SE0820431
Torne och Kalix älvsystem	SE0820430
Vindelälven	SE0810435
Åbyälven	SE0820433
Åbyälven	SE0810438
Lögdeälven	SE0810433
Öreälven	SE0810434

Ekonomisk zon EEZ

Från och med 2016 års statistik redovisas Natura 2000 i ekonomisk zon på en egen rad i tabellen, genom att den ekonomiska zonen redovisas som en egen geografisk redovisningsenhet. Det här gäller endast statistik över Natura 2000, eftersom det är den enda skyddstyp i statistiken som administrativt förekommer i ekonomisk zon. Till och med 2015 års statistik har objekt i ekonomisk zon redovisats på det län som finns närmast objektet.

Utanför Sveriges länsgränser och den ekonomiska zonen finns mindre kantdelar av Natura 2000. Att arealer hamnar där beror på skillnader i datakvalitet och skalnivåer. Dessa arealer ingår i statistiken på riksnivå, men inte på länsnivå.

Skillnader i datakvalitet och skalnivåer orsakar även att mindre arealer av naturreservat hamnar utanför de detaljerade gränserna av Sveriges territorium och i den ekonomiska zonen. Dessa arealer redovisas inte per län, men slås ihop med arealer på riksnivå.

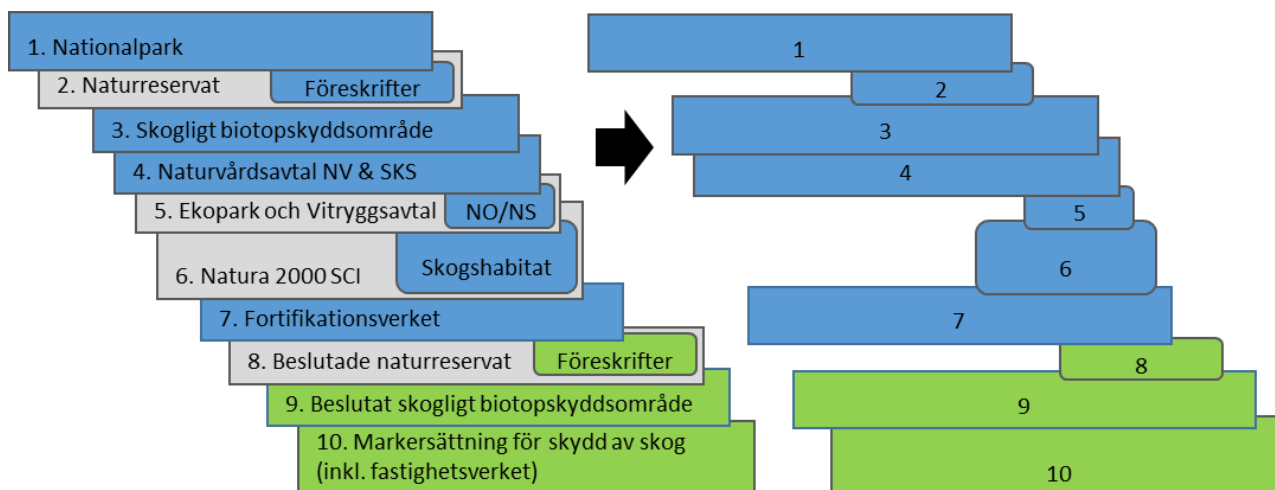
Skyddad skog

För naturreservat har endast de delar som har föreskrifter mot skogsbruk räknats som skyddade. Naturvårdsavtal som avser Sveaskogs ekoparker och områden inom åtgärdsprogram för vitryggig hackspett (s.k. vitryggsavtal) inkluderar enbart arealerna inom naturvårdsmål där skogen lämnas orörd eller naturvårdsmål med naturvårdande skötsel (NO resp. NS). Inom Natura

2000-områden (SCI) med utpekade skogshabitat, inkluderas endast de delar som karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskartan (NNK).

De olika skyddstyperna har lagts samman enligt prioriteringsordningen i skissen nedan, så att överlappande ytor exkluderas och dubbelräkning av arealer undviks.

Figur 1. Exkludering av överlappande arealer skogsmark

NMD har använts för beräkning av skyddad produktiv och total areal skogsmark.

Omland tätort

Skyddad natur i och omkring tätorter har beräknats inom en zon på 3 kilometer från gränsen för SCB:s statistiska tätorter 2015. Beräkningen avser tätorter med minst 10 000 invånare.

2.2.6 Modellantaganden

I tidsserier över naturtyper redovisas den nuvarande utbredningen från och med det år som området blev gällande, även om det ursprungliga beslutet inte omfattade hela ytan. Exempelvis hamnar den stora ökningen av Natura 2000-området Bästeträsk på ursprungligt gällandedatum 1998, trots att utvidgningen gjordes under 2015.

Mindre imputering av havsyta har gjorts i de enstaka fall som Lantmäteriets fastighetskarta har saknat enstaka rutor med hav. Detta anses förbättra statistikens kvalitet, eftersom en avsaknad av dessa havsrutor skulle leda till minskade arealer skyddade havsytor.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Endast slutlig statistik redovisas.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Framställningstiden för statistiken är cirka 2 personmånader för personal på SCB. Till det tillkommer tid för bearbetningar och framtagning av data på Naturvårdsverket och Metria.

Framställningen av statistik inleds i mars året direkt efter referensdatum. Publiceringen förläggs vanligtvis runt datum för Nationalparkernas dag, som är den 24 maj varje år. Det betyder att när statistiken publiceras är tidsavståndet till referenstiden nästan 5 månader.

3.2 Frekvens

Statistiken publiceras en gång per år.

3.3 Punktlighet

Statistiken för 2018 publicerades vid den planerade tidpunkten, 24 maj 2019.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Resultaten från undersökningarna presenteras i Statistiska Meddelanden serie Na 41 (fr.o.m. 1999 MI 41). Resultaten finns även inlagda i Statistikdatabasen på SCB och sammanfattas i en statistiknyhet. Allt publicerat material finns tillgängligt på SCB:s webbplats, produktsidan för Skyddad natur: www.scb.se/MI0603.

Resultaten i sammandrag har presenterats i SCB-publikationerna Markanvändningen i Sverige och Nordisk statistisk årsbok.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Naturvårdsverkets webbkarta Skyddad natur är ett verktyg för att hitta skyddade områden i en viss kommun eller län, statistik för enskilda objekt med specifika syften, beslutsmyndigheter eller årtal för bildande. Informationen kommer från det nationella naturvårdsregistret och databasen över Sveriges Natura 2000-områden, samma källor som ligger till grund för statistiken över Skyddad natur.

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För specialbearbetningar, kontakta produktansvarig. Se kontaktuppgifter på sista sidan.

4.3 Presentation

I SM finns diagram, tabeller, kartor och beskrivande text. Där presenteras även den fullständiga texten för varje års fokusområde/tema.

Statistiknyheten är en sammanfattning av text och statistik i SM, utifrån vad som anses vara mest intressant för allmänhet och media.

Längre tabeller publiceras i Excelformat på SCB:s webbplats.

I Statistikdatabasen publiceras årligen återkommande statistik, i tidsserier. Statistik framtagen särskilt för det årliga temat saknas där.

4.4 Dokumentation

Ytterligare dokumentation finns i den bakre delen av SM.

Framställningen av statistiken beskrivs i *Statistikens framställning (StaF)*. Statistikens kvalitet beskrivs i detta dokument. Detaljerad information om mikrodata finns beskrivet i *Statistikens detaljerade innehåll (MetaPlus)*. Samtliga

dokumentationer är tillgängliga på www.scb.se/MI0603, under rubriken *Dokumentation*.

5 Jämförbarhet och sam användbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Registret NVR, som ligger till grund för statistiken, kvalitetssäkras kontinuerligt. Arealer revideras på grund av förändringar i den geometriska utbredningen av skyddade objekt, exempelvis när en utvidgning eller ny inmätning görs. Under 2010-talet har det genomförts insatser för att förbättra registrets kvalitet i geodata. I flera fall har det inneburit en förändring av objektens ytor. Andra förändringar som kan göras är att felklassade objekt korrigeras. Det leder till att statistiken kan innehålla skillnader mellan år som beror på kvalitetsförbättringar i underlaget.

Varje år görs en specialbearbetning inom ett särskilt tema, som är en fördjupning av ett aktuellt ämne inom området Skyddad natur. 2018 års tema är nya marktäckedata NMD och dess påverkan på statistiken.

Formellt skyddad skog

Från och med 2017 års statistik har avsnittet om skyddad skog utvecklats jämfört med föregående år. I 2018 års statistik gjordes ytterligare utvecklingsinsatser, som en följd av ett regeringsuppdrag med syftet att utveckla statistiken över naturvård i skog. Utvecklingen har inneburit att arealer inom följande instrument också räknas in i det formella skyddet av skogsmark:

Skydd enligt jordabalken; Naturvårdsavtal

Inomstatliga överenskommelser; mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket

Markersättningar för bildande av naturreservat

Beslutade men ej laga-kraft-gällande naturreservat och biotopskyddsområden i skog.

Ny indata för naturtyper inom skyddad natur

Till och med 2017 års statistik över skyddad natur har registret *Kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden (KNAS)* använts vid fördelningen av statistik på naturtyper. Från och med 2018 års statistik är NMD källa till statistik över naturtyper, vilket innebär förändringar i både definitioner och statistiska värden. NMD har i flera fall andra definitioner för naturtyper än KNAS. NMD har även en annan skala än KNAS, vilket ger ett mer detaljerat underlag. Det är därmed en kvalitetshöjning av statistiken som görs.

Förändringen av statistik för skog berör framförallt improduktiv skogsmark, där vissa arealer karterade som skogsmark i KNAS, är klassade som öppen mark i NMD. Även karteringen av öppna marker skiljer sig åt, framförallt i fjällen, där NMD har färre och mer generella klasser.

Med anledning av detta uppstår stora förändringar jämfört med tidigare redovisad statistik över naturtyper. 2018 års statistik över naturtyper går

därför inte att jämföra med tidigare redovisade uppgifter. Den statistik som påverkas finns i SM, avsnitten över *naturtyper* och *skyddad skog*. Skillnaderna har delvis sin grund verkliga förändringar av skyddets omfattning och marktäckning, men beror framförallt på skillnad i definitioner och skala i de data som ligger till grund för beräkningarna. För att kunna visa de verkliga förändringarna har en ny beräkning gjorts av naturtyper inom 2017 års skyddad natur.

Övriga förändringar

Vid framtagning av 2016 års statistik gjordes förändringar i metod för arealberäkningar av Natura 2000, avseende arealer i ekonomisk zon och vattenarealer för älvar i norra Sverige. Det beskrivs i avsnitt 2.2.5. Bearbetning.

Från och med 2015 års statistik används gällandedatum som grund till diagram över tidsserier med naturtyper, i SM. Tidigare har statistiken utgått från beslutsdatum. Beslutsdatum används fortfarande för Natura 2000, eftersom den skyddsformen saknar gällandedatum.

I tidigare statistikredovisning har begreppet 'biotopskyddsområden i jordbruksmark' använts. Från och med statistiken avseende 2015-12-31 används begreppet 'övriga biotopskyddsområden' genomgående, för att få en bättre enhetlighet. Marktypen i områdena är framförallt jordbruksmark, men inte till 100 procent.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Skogsstyrelsen publicerar officiell statistik om biotopskyddsområden och naturvårdsavtal på skogsmark. Statistiken finns tillgängligt på Skogsstyrelsens webbplats. Eftersom de använder beslutsdatum per skyddat område, stämmer uppgifter om antal biotopskyddsområden inte överens med uppgifter i SCB:s statistik, som använder gällandedatum per skyddat område.

Karteringen i NMD baseras på en kombination av satellitdata och information från laserscanning av Sverige. I mindre utsträckning tar den även stöd av befintliga kartunderlag. Den ogeneraliserade produkten har en minsta redovisningsenhet på 1 pixel (0,01 hektar), med undantag för vatten som baseras på Lantmäteriets data och åkermark som till största delen baseras på LPIS data från Jordbruksverket.

Aktualiteten för data i NMD beror på de underliggande datakällorna. Ingående klasser, förväntad noggrannhet och karteringsmetodik framgår av NMD:s produktbeskrivning http://gpt.vic-metria.nu/data/land/NMD/NMD_Produktbeskrivning_NMD2018Basskikt_v1_0.pdf

Karteringsmetoden för det som i NMD benämns som *skogsmark* har anpassats till definitioner i Skogsvårdslagen, där höjd mer än 5 meter och krontäckning mer än 10 procent definieras. Generaliseringen av data har anpassats för att i möjligaste mån skapa en avgränsning av skogsmark, en så kallad skogsmask, som är jämförbar med de regler som används i Riksskogstaxeringen (RT). NMD har utvärderats mot fältinventerade punkter i RT och jämförts med skattade arealuppgifter för skog därifrån.

Överensstämmelsen mellan klassningen av skog i NMD och fältinventerade punkter i RT bedöms vara mycket bra. Jämförelser av den skattade skogsmarksarealen i RT och motsvarande areal i NMD stämmer bra på nationell nivå, men det finns variationer på länsnivå. När den skattade arealen av improduktiv skogsmark i RT jämförs med NMD:s tilläggsinformation för produktivitet, ogeneraliserad version, så har NMD nationellt sätt mindre improduktiv skogsmark än RT. Det finns större avvikelse på länsnivå.

Det tidigare underlaget för beräkning av naturtyper var *Naturtypskartering av skyddade områden i Sverige (KNAS)*. KNAS hade en avgränsning av skogsmark som var baserad på Lantmäteriets terrängkarta från 2000-2006. Även övriga naturtypsklasser i KNAS baserades på material och metoder med delvis annan definition.

Avseende internationella jämförelser; se avsnitt 2.2 Osäkerhetskällor.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Begrepp inom statistiken över skyddad natur kan ibland skilja sig åt, beroende på i vilket sammanhang och med vilket syfte som uppgifterna har tagits fram. Därför är det viktigt att förstå och vara uppmärksam på vilka definitioner och i vilka sammanhang som statistiken förekommer. Dessa begrepp är därför viktiga att känna till i användningen av statistiken:

Naturresevat med <u>gällande/laga-kraft-vunnet</u> beslut	Arealer för markersättningar/ <u>marklösen</u> för <u>bildande</u> av naturresevat
Arealer <u>med</u> föreskrifter mot skogsbruk	Areal <u>utan</u> föreskrifter mot skogsbruk
Skyddad skogsmark <u>totalt</u>	Skyddad <u>produktiv</u> skogsmark
Skyddad natur <u>ovan</u> gränsen för fjällnära skog	Skyddad natur <u>nedanför</u> gränsen för fjällnära skog

Överlapp mellan skyddstyper, till exempel att Natura 2000 ofta överlappar arealer med nationalparker eller naturresevat

Statistiken avser normalt hela skyddsobjekten, oberoende av om strikt skydd gäller eller ej. Inom ett flertal skyddade områden ingår vattenytor som inte har något egentligt skydd, men som har medtagits av arronderingsskäl. Skog både med och utan föreskrifter mot skogsbruk ingår, om inte annat anges. I Natura 2000-arealen ingår både ytor med utpekade habitat och ytor som saknar habitat, om inte annat anges.

Se även avsnitt 2.2 Osäkerhetskällor.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Statistik över antal per län och kommun kan inte aggregeras till högre nivåer, det vill säga totaler för län och riket, på grund av att objekt som sträcker sig över läns- eller kommungränser ofta räknas en gång i varje region. Se även avsnitt 2.2.5. Bearbetning.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

SCB:s statistik över skyddad natur ingår i Sveriges officiella statistik (SOS). För den gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2016:17) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

C Bevarande och gallring

Ingen direktinsamling av data görs till denna undersökning. Statistiken bygger primärt på register upprättade hos andra myndigheter. Gallring av uppgifter är därför inte aktuellt för SCBs del.

Ett exemplar av samtliga trycksaker och elektroniska publikationer levereras till Kungliga biblioteket i form av pliktexemplar.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet till denna statistik föreligger inte.

E EU-reglering och internationell rapportering

Ingen EU-reglering.

F Historik

Publicering har skett i ett årligt statistiskt meddelande sedan början av 1990-talet. Sedan 2007 avgränsas statistiken primärt till de nationella skyddsformer som ger ett skydd i enlighet med sjunde kapitlet miljöbalken och förordningen om områdesskydd. Riksintressen enligt miljöbalkens tredje kapitel har därmed exkluderats. Den europeiska skyddsformen Natura 2000 ingår i vissa delar av statistiken, liksom tidsbestämda skydd enligt jordabalken.

I 2007-2010 års statistik användes de arealer som genererades automatiskt i VIC-Natur, det vill säga att arealen baseras på den angivna avgränsningen. Tidigare användes de manuella arealerna från VIC-Natur, det vill säga de arealer som länsstyrelserna själva angav. Övergången till automatiska arealer gjordes eftersom de ansågs vara av högre kvalitet. Från och med 2011 års statistik används land- och vattenarealer som automatgenereras av Statistiska centralbyrån i samband med att statistiken tas fram.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistikmyndigheten SCB
-----------------------------	--------------------------

Kontaktinformation	Karin Hedeklint, enheten Samhällsbyggnad och turism
E-post	karin.hedeklint@scb.se
Telefon	010 479 45 14